

Bernhard Schlink

Olga

Traducere din limba germană și note
de Mariana Bărbulescu

POLIROM
2019

Colecția BIBLIOTECA POLIROM este coordonată
de Bogdan-Alexandru Stănescu.

Bernhard Schlink, *Olga*

Copyright © 2018 by Diogenes Verlag AG Zürich

All rights reserved

Poemul de la pagina 90 este preluat din Herbert Schröder-Stranz,
Süd-West. Kriegs – und Jagdfahrten, Berlin 1910/1911, p. 111.

© 2019 by Editura POLIROM, pentru traducerea în limba română

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Pe copertă: Edvard Munch (1863-1944), *Femeie pe verandă*, 1924

www.polirom.ro

Editura POLIROM

Iași, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506

București, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A,

sc. 1, et. 1, sector 4, 040031, O.P. 53

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:

SCHLINK, BERNHARD

Olga / Bernhard Schlink; trad. din lb. germană și note de Mariana Bărbulescu. – Iași: Polirom, 2019

ISBN print: 978-973-46-7763-4

ISBN ePub: 978-973-46-7784-9

ISBN PDF: 978-973-46-7785-6

I. Bărbulescu, Mariana (trad.; note)

821.112.2

Printed in ROMANIA

În ultimii ani în care domnișoara Rinke a venit la noi, mai cosea cînd una, cînd alta, însă multă vreme ședea la mașina de cusut fără să lucreze. Cosea un tiv, nu se mai oprea la capătul materialului și reușea să facă o încurcătură de fire în fața căreia rămînea nedumerită și tristă. Băga o ață în ac, se lăsa pe spate, rezemîndu-se, își punea mîinile în poală și își îndrepta privirile pe fereastră, în stradă, unde nu se întîmpla nimic. Sau adormea și capul îi cădea pe piept pînă cînd o dura ceafa și se trezea. „Aveți nevoie de altă croitoreasă.“

Însă vremea cusutului trecuse. Fratelui meu nu-i mai rămîneau mici pantaloni, jachete și cămăși pe care aș fi putut să le port eu după mici modificări. Econoama mea mamă a dat de un magazin *second-hand* unde se găseau o mulțime de lucruri potrivite pentru mine și care nu mai aveau nevoie de nici o domnișoară Rinke. De altfel, frații mei au plecat curînd din casă, iar după bacalaureat m-am mutat și eu.

Cînd domnișoara Rinke a obosit de atîta cusut, ne-am gîndit că era bătrîna și ostenită. În schimb, ea s-a înviorat, ca și cum despărțirea de cusut ar fi eliberat-o. Nu mai trăia decît pentru sine.

După ce-a stat ani întregi în chirie, a primit o locuință proprie, două camere mici, cu o bucătărie, o baie și un balcon, la etajul al patrulea al unei case construite de o asociație non-profit. Lîngă clădire începea gara de mărfuri și ei îi plăcea vederea spre șine, cu vechea clădire a triajului și vechiul turn de apă. Vara ședea pe balcon, unde făcuse să înflorească o mică grădină într-o lădiță lungă de flori.

Acum putea în sfîrșit să citească tot ce-și dorise mereu să citească: opere clasice și moderne, romane și poezii, cărți de istorie a femeilor, a orbilor, a surdo-mușilor, a imperiului și a Republicii de la Weimar, partituri cu muzica pe care o cîntase la orgă și cu muzica pe care i-ar fi plăcut s-o interpreteze. Mergea la cinematograful și vedea filme în care se vorbea puțin și se întîmplau multe, filme muzicale, filme de aventuri, westernuri. Continua să voteze cu social-democrații, de 1 Mai mergea la demonstrația sindicatelor și de sărbători, la biserică.

O dată la cîteva săptămîni mama o invita duminica la prînz, iar eu o aduceam și o duceam înapoi. Primisem cadou de la un unchi un Opel vechi, pe

care vânzătorul nu a mai vrut să-l accepte ca plată pentru o mașină nouă. O mai luam și în alte rînduri, făceam cîte ceva împreună, vedeam un film, vizitam o expoziție sau ceva ce merita văzut, mîncam la restaurant. Bunicii mei, la care îmi petrecusem cele mai fericite vacanțe din copilărie și pe care îi iubisem și îi vizitasem adesea, muriseră. În viața mea exista un loc liber.

Îi plăcea s-o însoțesc la muzeele de artă din orașele învecinate, unde voia să vadă mereu aceleași tablouri. Erau picturi din vremurile cînd fusese tînră și descoperise arta, de la Anselm Feuerbach și Arnold Böcklin la impresioniști și expresioniști. Unul dintre tablourile ei preferate era *Execuția împăratului Maximilian* al lui Édouard Manet.

— De ce vă place tabloul?

— Împăratul, nechibzuit și ridicol, are parte de compasiunea noastră, pictorul vrea să critice aventura politică a lui Napoleon și nu poate decît s-o transfigura, tabloul e atît de mare, încît încăpem și noi în el.

În drumurile noastre ne împiedicam uneori de trecutul ei. În fața vitrinei unei papetării și-a adus aminte de stiloul ei Soennecken.

— Mi-a fost furat în refugiu, odată cu ceasul și inelul – nu de ruși, de germani. Dar am avut noroc. Altor femei li s-a luat mult mai mult în refugiu.

La o plimbare prin piață ne-a ieșit în cale un bărbat cu un câine și ea a rămas locului, nemaiputînd să-și ia privirea de la câine, un *border collie* negru, cu guler alb și ochi albaștri.

— Exact așa arăta câinele lui Herbert.

A întins mîna spre câine, iar el i-a adulmecat-o și s-a lăsat mîngîiat.

Odată, cînd ne întorceam acasă de la cinematograful și luna plină părea deosebit de mare, și-a adus aminte de școală.

— Am cîntat cu copii *Nun ruhen alle Wälder*, dar *Der Mond ist aufgegangen*¹ e mai frumos. De altfel, aș fi putut să-i învăț orice.

După o excursie la Ludwigshöhe, ne-am așezat pe terasa cafenelei și ea s-a oprit brusc din vorbă, ținînd cu privirea o doamnă și un domn mai în vîrstă, care ședeau la cîteva mese mai încolo – ea căruntă și plină, el chel și subțire, amîndoi bine îmbrăcați. S-a ridicat, a făcut doi-trei pași spre cei doi, s-a oprit. Avea ținuta ei dreaptă dintotdeauna, asta pînă cînd

1. *A răsărit luna* (*Das Abendlied* – „Cîntec de seară“), poezie de Matthias Claudius (1740-1815), pusă pe note de Johann Abraham Peter Schulz (1747-1800) și, ulterior, de alți compozitori, printre care și Franz Schubert (1797-1828).

a scuturat din cap și s-a gârbovit. Am sărit în picioare, dar m-a îndepărtat cu un semn al mâinii. Nu voia decît să plece.

M-am abținut s-o întreb pînă cînd am ajuns în mașină.

— Ce-a fost?

Mi-a răspuns abia cînd am oprit în fața casei ei.

— Femeia era Viktoria... gura îmbufnată... privirea trufașă...

Apoi mi-a povestit cum a vrut Viktoria să-i despartă atunci – pe ea și pe Herbert.

— Și ce s-a întîmplat cu ea mai apoi?

— Doar ai văzut-o. A scăpat cu bine din toate, din primul și al doilea război, de sub bombe și inflație. Ea e una dintre ăia care scapă din orice.

Uneori ne duceam în pădure, în Odenwald sau Hardtwald, și făceam drumeții. Domnișoara Rinke avea hărți cu trasee și stabilea pe unde să merg cu mașina și pe ce drumuri să o apucăm.

Știam cum drumețiile făcute împreună cu alții fuseseră niște ocazii de a sta de vorbă. Când eram copii, tata ne lua la plimbări duminicale de două ori pe an și ne întreba ce făceam, ce învățam, ce citeam, ce gîndeam. Mama, pentru care real era doar ceva ce fusese obiectul unei discuții și care nu putea conversa nici măcar pe departe cît i-ar fi plăcut cu soțul ei zgîrcit la vorbă, folosea orice ieșire la cumpărături, orice vizită și drum la biserică doar ca să vorbească cu noi, copiii. Și cu prietenii și prietenele schimbam impresii cînd făceam drumeții. Domnișoara Rinke și cu mine nu puteam conversa cînd ieșeam la plimbare. Ca să mă poată înțelege, trebuia să mă aibă în față, să se uite la chipul meu, să-mi citească pe buze.

Așa că mergeam în tăcere, iar uneori ea fredona încetîșor. A durat ceva pînă cînd m-am obișnuit. Apoi